

**Χαιρετισμός Δημάρχου Κυθρέας, δρα Πέτρου Καρεκλά, στην παρουσίαση του βιβλίου
«Οι νερόμυλοι της Κύπρου», 03 Απριλίου 2023**

Είναι με ιδιαίτερη χαρά που χαιρετίζω απόψε την παρουσίαση του βιβλίου **Οι νερόμυλοι της Κύπρου**, του συλλογικού αυτού τόμου που υπογράφουν ο Γιάννης Κυπρή, ο Κώστας Οικονομίδης και ο μακαριστός Χρήστος Δημητρακόπουλος. Ένα πόνημα που συγκεντρώνει τα πορίσματα τριακονταετούς έρευνας για ένα από τα σημαντικότερα μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς του νησιού μας, που αναβιώνουν μεγάλο κομμάτι της ιστορίας και της παράδοσής του αλλά και του μεσογειακού μας περιγύρου.

Η επαρχία Κερύνειας και η Κυθρέα με τα γύρω χωριά της ήταν οι περιοχές που ευλογήθηκαν για αιώνες από τα κεφαλόβρυσσα που ανέβλυζαν από τη θρυλική οροσειρά του Πενταδακτύλου, εξού και η μεγάλη συγκέντρωση νερόμυλων, που υπήρξαν διαχρονικά στρατηγικής σημασίας ιδιαίτερα για την τροφοδοσία της πρωτεύουσας με αλεύρι. Νερόμυλοι και Κυθρέα είναι έννοιες αλληλένδετες με κύριο άξονα τη μεγαλύτερη φυσική πηγή της Κύπρου, τον Κεφαλόβρυσσο! Ήταν λοιπόν με μεγάλη χαρά που πληροφορηθήκαμε ως Κυθρεώτες τη διεξαγόμενη έρευνα για τους νερόμυλους σε παγκύπρια βάση, η οποία ανέδειξε τελικά όχι μόνο τη σημασία τους στην οικονομία της Κύπρου στην προβιομηχανική εποχή, αλλά και το ιδιαίτερο αποτύπωμά τους στην ιστορία του κάθε τόπου ξεχωριστά.

Το βιβλίο αυτό σε ταξιδεύει στην Κύπρο του χθες, με τρόπο που σε καλεί ν' αφουγκραστείς πίσω από κλεισμένες πόρτες τις κουβέντες του μυλωνά με τους απαλότες (πελάτες), τις ιστορίες και τους μύθους που μεταφέρονταν με τις νεροσυρμές από γειτονιά σε γειτονιά κι από τόπο σε τόπο. Σε καλεί να ψηλαφίσεις τα χαράγματα της μυλόπετρας και ν' αναλογιστείς τους κόπους των προγόνων, από τη σπορά των χωραφιών μέχρι το ψήσιμο του άρτου του επιούσιου. Καλεί το βλέμμα ν' ακολουθήσει την ορμητική διαδρομή του νερού, από το νεραύλακο στον πέτρινο πύργο κι από εκεί στο σιφούνι και τη φτερωτή. Σε μεταφέρει σ' εποχές που το ψωμί απαιτούσε τον μόχθο πολλών, μα ήταν ταυτόχρονα πιο γλυκό σαν το έκοβε ο νοικοκύρης ευλαβικά για να θρέψει τα στόματα της πολυμελούς του οικογένειας.

Για μας τους πρόσφυγες οι εικόνες αυτές δε φέρνουν μόνο γλυκιές και νοσταλγικές αναμνήσεις από το παρελθόν, αλλά θυμίζουν με τον πιο εύγλωττο και επώδυνο τρόπο τη συστηματική καταστροφή του περιβαλλοντικού πλούτου και της πολιτιστικής κληρονομιάς των σήμερα κατεχόμενων εδαφών μας. Καταστροφή που δεν προέρχεται μόνο από την εγκατάλειψη και τη φθορά του χρόνου αλλά και από στοχευμένες δυστυχώς ενέργειες του κατοχικού καθεστώτος. Κι όμως, σε πείσμα όλων των δυσμενών παραγόντων, βλέπουμε να παραδίδονται έργα που μ' επιμονή, ζήλο και αγάπη κατορθώνουν να ζωντανέψουν τα κεφαλόβρυσσα που έχουν δυστυχώς στερέψει και να καταγγείλουν με τον δικό τους τρόπο τα παρελκόμενα της συνεχιζόμενης τουρκικής κατοχής!

Εξαίρω την ομάδα των ερευνητών για τη συστηματική καταγραφή των πηγών, το πλούσιο φωτογραφικό υλικό που συγκεντρώθηκε, τους χάρτες, τους πίνακες και τα ευρετήρια

που περιλήφθηκαν καθώς και την εύχρηστη δομή που βοηθά τον αναγνώστη να περιηγηθεί στα επιμέρους κεφάλαια. Ενδιαφέροντα είναι επίσης τα σχετικά δημοσιεύματα του κυπριακού τύπου κατά την περίοδο της Αγγλοκρατίας, αλλά και οι πληροφορίες που αντλούνται από την απογραφή των Οθωμανών, το 1572.

Συγχαίρουμε θερμά για την έκδοση αυτή όλους τους ερευνητές για το δύσκολο κι επίπονο έργο της καταγραφής, ταυτοποίησης και φωτογράφισης των σωζόμενων μνημείων, τον Γιάννη Κυπρή για τη συγγραφή των κειμένων και την επιμέλεια της έκδοσης καθώς και τις εκδόσεις Εν τύποις για την εξαιρετική εκδοτική παραγωγή. Με τέτοιες αξιέπαινες πρωτοβουλίες αλλά και ανιδιοτελή προσφορά χρόνου και κόπου, κληροδοτείται στους νέους μας η αγάπη για την πατρίδα μας, το φυσικό και πολιτισμικό της περιβάλλον, την πλούσια ιστορία της ανά τους αιώνες και τις γνήσιες παραδόσεις μας που διατηρούνται, εξελίσσονται ή μεταβάλλονται στο πέρασμα του χρόνου.

Θα ήταν ευχής έργο αν την έκδοση αυτή ακολουθούσε εξειδικευμένη έρευνα για τη χρονολόγηση και τη διάρκεια ζωής κάθε νερόμυλου, ερωτήματα που πλανώνται αναπάντητα στη σκέψη του αναγνώστη αλλά και των ίδιων των ερευνητών. Ευχόμαστε να γίνει το έργο τους αφορμή για συντήρηση, προβολή και ανάδειξη των μνημείων αυτών, γιατί όχι και για πλήρη αποκατάστασή τους όπου υπάρχουν οι κατάλληλες συνθήκες. Η στήριξη τέτοιων προσπαθειών είναι ευθύνη και χρέος όλων μας, αν θέλουμε οι βαθιές ρίζες του λαού μας να τροφοδοτήσουν νέα επιτεύγματα για ένα καλύτερο και πιο ελπιδοφόρο μέλλον. Εύχομαι εκ μέρους του Δήμου Κυθρέας αλλά και των υπόλοιπων Κατεχόμενων Δήμων να είναι καλοτάξιδο αυτό το εξαιρετικό πόνημα!